

Koulujen ja seurakunnan yhteistyö Kallaveden seurakunnan alueella

Kallaveden seurakunta ja alueen koulut tekevät monipuolista yhteistyötä.

Koulut ja seurakunta tukevat lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvää elämää.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan perusopetuksen arvopohjana ovat:

- *Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen*
- *Ihmisyyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia*
- *Kulttuurisen moninaisuuden näkeminen rikkautena*
- *Kestävän elämäntavan välttämättömyys*

Seurakunnan kasvatustyön periaatteet ovat:

- *Perustuu kasteeseen*
- *Lähtee kokonaisvaltaisesta ihmisenäkemyksestä*
- *Suuntautuu tulevaan luomalla toivoa ja rohkaisemalla elämään*
- *Tukee jokaisen osallisuutta ja osallistumista*
- *Rakentaa ihmisarvoa ja turvallisuutta*
- *Tukee kasvua elämänsäajan eri vaiheissa*

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) arvokasvatusta kuvataan seuraavasti:

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti.

Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.¹

¹ http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus

Koulun ja seurakunnan tehtävä

Koulujen tehtävänä on tarjota oppilaille voimassa olevaan opetussuunnitelmaan pohjautuva monipuolinen yleissivistys, joka antaa aineksia myös maailmankatsomukselliseen pohdintaan.

Seurakunta tukee koulujen opetussuunnitelman mukaista opetusta ja kouluyhteisön hyvinvointia. Osa yhteistyöstä on suunnattu evankelisluterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville, osa kaikille. Kaikissa koulujen ja seurakunnan järjestämissä yhteisissä tilaisuuksissa toimitaan koulujen arvojen ja opetussuunnitelman mukaan.

Tässä sopimuksessa on määritelty Kallaveden seurakunnan ja sen alueen koulujen yhteistyön muodot.

Sopimuksen päivittäminen ja käyttö

Yhteistyösopimus tehdään koulun ja seurakunnan kesken ja sitä päivitetään tarvittaessa.

Päivitetyt sopimukset viedään koulujen rehtoreiden ja seurakunnan kirkkoherran hyväksyttäväksi.

Päivitetty sopimus pohja löytyy seurakunnan kotisivulta ja koulukohtaiset sopimukset ovat saatavilla sekä seurakunnasta että kouluilta.

Yhteistyösopimus ohjaa koulun ja seurakunnan käytännön yhteistyötä. Kumpikin osapuoli nimeää vastuuhenkilön koordinoimaan käytännön yhteistyötä.

Sekä koulu että seurakunta perehdyttävät työntekijänsä yhteistyösopimuksen mukaiseen toimintaan.

Yhteistyö on jaoteltu Kirkkohallituksen Kumppanuuden korit -mallin mukaisesti.

Malliin voi tutustua myös osoitteessa www.koulujakirkko.evl.fi.

I Yleissivistävä opetus / Opetussuunnitelman mukainen opetus

Ensimmäisessä korissa olevat yhteistyömuodot perustuvat valtakunnalliseen opetussuunnitelman perusteisiin ja paikalliseen opetussuunnitelmaan. Ne ovat uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamattomia eivätkä sisällä uskonnonharjoittamista.

Seurakunnan tilat voivat toimia oppimisympäristönä, ja sen edustaja oman alansa asiantuntijana sekä katsomusopetuksen tukijana.

Pedagoginen vastuu on opettajalla, joka on läsnä kaikissa tilanteissa.

Osa tässä korissa olevista yhteistyömuodoista on suunnattu evankelisluterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville oppilaille, osa kaikille oppilaille. Osallistuminen perustuu siihen, mihin opetussuunnitelman osaan toiminta liittyy.

Kallaveden seurakunta tarjoaa koluille yleissivistävän opetuksen tueksi:

Kirkkoseikkailut 1.-2. luokkalaisille

Kirkkoseikkailu on seurakunnan järjestämä toiminnallinen oppitunti kirkon tiloissa. Seikkailussa tutustutaan kirkkotilaan, sen symboleihin ja aarteisiin, kuten rukoukseen, Raamattuun ja virsikirjaan.

Kirkkoseikkailu kestää noin yhden oppitunnin ajan. Pappi tai nuorisotyönohjaaja ohjaa kirkkoseikkailua seurakunnan tilassa. Kirkkoseikkailu on osa evankelisluterilaista uskonnonopetusta.

Ilo sulle ja mulle –lähetysnäyttely 1.-2. luokkalaisille

”Ilo sulle ja mulle” –lähetysnäyttely on Suomen Lähetysseuran tuottama oppitunti kehitysyhteistyöstä. Seurakunnan tiloihin rakennettu visuaalisesti rikas näyttely on toiminnallinen, sekä elämyksellinen. Esittelymatkalla tutustutaan eri maiden lasten elämään ja koulun käyntiin tarinoiden kautta.

”Ilo sulle ja mulle” –lähetysnäyttely kestää noin yhden oppitunnin ajan. Seurakunnan työntekijät toimivat lähetysnäyttelyn kertojina. Näyttelyn sisältö nousee ympäristöopin opetussuunnitelmasta ja liittyy globaalikasvatukseen sekä kansainväliseen vastuuseen.

Hautausmaakävelyt

Hautausmaakävely on tutustumisretki hautausmaalle ja siunauskappeliin. Hautausmaakävelyjä toteutetaan pyydetessä kaikille alueemme hautausmailla. Kävelyn yhteydessä tutustutaan hautausmenettelyyn ja hieman ”-lainsäädäntöön”, keskustellaan kuolemasta ja tutustutaan siunauskappeliin ja hautausmaahan, sen symbolien ja hautamuistomerkkien kautta. Hautausmaakävelyllä huomioidaan oppilaiden ikätaso. Hautausmaakävelyä ohjaa pappi tai nuorisotyönohjaaja, joka antaa runsaasti tilaa oppilaiden ja opettajien kysymyksille.

Hautausmaakävely kestää yhden oppitunnin ajan, ellei toisin sovita. Oppitunti on sovellettavissa kaikille oppilaille sopivaksi tai se voi olla osa kristillistä uskonnonopetusta.

Oppituntivierailut

Seurakunnan työntekijät vierailevat kutsuttaessa kouluilla sekä uskonnon että muiden oppiaineiden tunneilla. Vierailujen ajankohdat ja sisältö sovitaan tapauskohtaisesti, mutta aina opetussuunnitelmaan perustuen.

Evangelisluterilaisen uskonnon opetukseen liittyviä asioita seurakunnan työntekijä voi olla mukana opettamassa uskonnon tunnilla.

Oppituntivierailu voi olla esimerkiksi eettistä opetusta ajankotaisista aiheista kuten pakolaisuus, ympäristöasiat tai yhteisvastuu. Nämä opetuskokonaisuudet sopivat erinomaisesti yläkoululaisille.

Vierailuja voivat toteuttaa seurakunnan eri työntekijäryhmät: nuoristyönohjaajat, papit, diakonit tai kanttorit.

Ohessa muutamia oppituntivierailuiksi suunniteltuja opetuskokonaisuuksia:

Vuorovaikutustaitoja eri ikäisille koululaisille

Vuorovaikutustaitojen opetuskokonaisuudet ovat oppituntivierailusarjoja, joissa seurakunnan työntekijät ohjaavat koululaisia yhteistoimintataidoissa. Niillä pyritään vastaamaan luokan ajankohtaisiin tarpeisiin. Seurakuntamme työntekijät ovat saaneet koulutusta vuorovaikutustaitojen ohjaamiseen eri ikäryhmille.

Nämä työskentelyt sopivat erinomaisesti yläkoululaisille.

Oppituntikokonaisuudet on tarkoitettu kaikille oppilaille.

Raamattua elävästi 3.-4. luokkalaisille (myös muille luokka-asteille)

Raamattuopetuksen elävöittämiseen seurakunnan työntekijöillä on useita eri menetelmiä, kuten Bibliodraama, Godly Play, Lattiakuvat ja Tuolialttarit.

Bibliodraama on raamatunkertomuksiin tutustumista toiminnallisin ja draamallisin keinoin.

Godly Play- menetelmä kutsuu leikkimään Raamatun kertomusten sisällön parissa.

Lattiakuvat ja Tuolialttarit ovat osallistavan oppimisen menetelmiä, joissa oppitunnin aikana rakentuu konkreettinen kuva opetettavasta kokonaisuudesta.

Lattiakuva menetelmä kutsuu oivaltavaan hiljentymiseen.

Tuolialttarit toimivat kerronnan apuvälineinä, jossa Vanhan ja Uuden Testamentin keskeiset kertomukset nivoutuvat yhteen. Opetuskokonaisuuteen kuuluu konkreettisia symboleita, kerrontaa ja musiikkia. Menetelmä sopii erityisen hyvin 3. ja 4. luokan uskonnonopetuksen (Raamattu) tueksi.

Edellä mainitut menetelmät ovat tarkoitettuja kristillisen uskonnonopetuksen tueksi. Tarvittaessa niiden avulla voi esitellä Raamattua myös muihin uskontokuntiin kuuluville.

Kirkkovuosi ja kirkolliset toimitukset

Tuolialttari ja lattiakuva –menetelmillä toteutettuja oppitunteja on tarjolla myös muihin aiheisiin esim. kirkkovuoteen, kirkollisiin pyhiin ja toimituksiin.

Oppituntikokonaisuudet on tarkoitettu evankelisluterilaisen uskonnonopetuksen opetuskokonaisuudeksi, jonka kesto voi olla 1-2 oppituntia.

Koulukonsertit

Kuopion seurakunnat järjestävät konserttikiertueita Kuopion eri kouluissa. Kallaveden seurakunnan alueella konsertit toteutuvat usein vuorovuosin ala- ja yläkoulujen oppilaille.

Seurakunta tiedottaa kouluja konsertin sisällöstä hyvissä ajoin, jotta koulu voi määritellä ketkä oppilaat osallistuvat konserttiin.

Kanttorien veisu- ja virsitunnit

Kanttorit tukevat koulujen virsiopetusta tarvittaessa. Kanttorin veisu- ja virsitunnilla opetellaan kirkkovuoden ajankohtaan liittyviä hengellisiä lauluja.

Yläkoululaisille tarjoamme erityisesti Nuoren Seurakunnan Veisukirja -tunteja (NSV).

Kanttorin vierailuja voidaan järjestää pyydettäessä mahdollisuuksiensa mukaan. Niistä sovitaan edellisen lukukauden aikana.

Pienryhmäyhteistyö

Pienryhmäyhteistyö on erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksessa tehtävää yhteistyötä. Sitä toteutetaan mm. retkinä ja leireinä luokkavierailujen lisäksi. Pienryhmäyhteistyötä tehdään ryhmän tarpeiden pohjalta.

Leirikoulut

Leirikoulut ovat osa koulun toimintaa, jossa seurakunta on mielellään yhteistyökumppanina.

Leirikouluyhteistyöstä sovitaan erikseen edellisen lukukauden aikana kouluyhteistyöstä vastaavien kautta.

II Koulun perinteiset juhlat

Toisessa korissa olevat tapahtumat liittyvät kouluvuoden taitekohtiin, esimerkiksi joulu- ja kevätjuhliin.

Seurakunnan edustaja voi olla tilaisuudessa vieraana ja tuoda seurakunnan tervehdyksen huomioiden, että tilaisuus on uskonnollisesti sitoutumaton. Opetushallituksen ohjeen mukaan niissä voidaan laulaa yksittäisiä suomalaisen kulttuuriperimään kuuluvia virsiä. Tilaisuuksissa huolehditaan siitä, että kaikkien oppilaiden ja läsnäolijoiden ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapautta kunnioitetaan.

III Uskonnolliset tilaisuudet

Kolmannessa korissa olevat uskonnolliset tilaisuudet perustuvat positiiviseen uskonnonvapauteen. Huoltaja ilmoittaa oppilasilmoituksessa oppilaan osallistumisesta näihin tilaisuuksiin keskusteltuaan niistä oppilaan kanssa. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on yhdessä oikeus muuttaa ennalta ilmoitettua kantaansa. Lisäksi osallistumisesta voi ilmoittaa tapauskohtaisesti.

Uskonnollisista tilaisuuksista sekä vaihtoehtoisesta ohjelmasta tiedotetaan hyvissä ajoin koteja.

Koulukirkot ja virsitunnit

Kallaveden seurakunta tarjoaa kouluille kolme koulujumalanpalvelusta vuodessa: syys-, joulukuun ja keuhkirkon, sekä adventti- ja pääsiäishartaudet. Näistä sovitaan koulukohtaisesti ennen edellisen lukukauden päättymistä. Koulujumalanpalveluksia ja -hartauksia järjestetään seurakunnan alueen kirkkoissa ja muissa tiloissa, sekä kouluilla. Koulujumalanpalveluksia ja -hartauksia varten seurakunta tuottaa äänitteet virsien harjoittelemista varten.

Päivänavaukset salissa ja verkossa

Kallaveden seurakunta tarjoaa päivänavauksia ensisijaisesti koulujen saleissa ja luokissa pidettäväksi. Salissa tai luokissa pidettävät päivänavaukset ovat lähtökohtaisesti luterilaisen tunnustukseen sitoutuneita uskonnollisia tilaisuuksia.

Kallaveden seurakunta tuottaa kerran kuussa verkkopäivänavauksen. Verkkopäivänavaukset ovat katsomusten kohtaamista tukevia, eivätkä sisällä uskonnonharjoittamisen elementtejä, kuten rukouksia tai virsiä.

Päivänavausten määrä, ajankohdat ja toteutustavat sovitaan kausittain vastuuhenkilöiden kesken. Sisällöltään päivänavaukset käsittelevät kirkkovuotta ja kristinuskon perusteita esim. lähimmäisyyttä. Sali- ja luokkapäivänavausten osalta koulu järjestää vaihtoehtoisen ohjelman sitä tarvitseville oppilaille.

IV Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

Neljännän korin yhteistyö on koulun oppilaiden, opettajien ja koko henkilökunnan tukemista koulutyön arjessa. Kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseksi seurakunta on mukana mm. välitunti- ja kerhotoiminnassa, kouluille jalkautumisessa, vuorovaikutustyöskentelyissä sekä kriisiavussa. Tässä korissa olevat yhteistyömuodot ovat uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamattomia.

Seurakunta mukana koulujen ryhmätyksissä

Lukuvuosien aikana koulut järjestävät oppilailleen erilaisia ryhmätyksiä hyvän luokkahengen tukemiseksi sekä ala- että yläkoulussa. Tällainen on esimerkiksi seiskaluokkalaisten ryhmätyksessä, jossa seurakunta on kutsuttaessa mukana järjestämällä ohjelmaa tai tarjoamalla tilat. Ryhmätyksistä sovitaan aina tapauskohtaisesti, kun koululta tulee yhteistyötoive seurakunnan kouluyhteistyöstä vastaavalle työntekijälle.

Tukioppilaskoulutus

Yläkouluilla on tukioppilastoimintaa. Tukioppilaat saavat koulutuksen myötä valmiuksia yksinäisen oppilaan kohtaamiseen sekä kummiluokka- ja välituntitoiminnan ohjaamiseen. Seurakunta voi olla mukana jakamassa koulutusvastuuta. Lisäksi nuorisotyönohjaajat voivat toimia tukioppilaskoulutuksessa ohjaajina yhteistyössä koulun ja kaupungin nuorisotoimen kanssa. Seurakunta osallistuu tukioppilastoimintaan koulujen toiveiden ja seurakunnan resurssien mukaisesti.

Koulupäivystys ja välituntitoiminta

Seurakunnan nuorisotyöntekijät käyvät kouluilla jalkautumassa välitunneille ja toteuttamassa välituntitoimintaa erikseen sovittuina aikoina yhteistyössä kaupungin nuorisotoimen ja muiden Kuopion seurakuntien nuorisotyönohjaajien kanssa. Toiminta sopii kaikille oppilaille eikä sisällä uskonnollisia elementtejä. Nuorisotyöntekijät esimerkiksi pelaavat nuorten kanssa lautapelejä, järjestävät ohjattuja leikkejä, juttelevat nuorten kanssa sekä huomioivat yksinäisiä nuoria.

Rippikouluinfot

Lokakuussa yläkouluilla pidetään kasiluokkalaisille infot rippikouluun ilmoittautumisesta. Tilaisuudet järjestetään joko luokkakohtaisesti tai salissa koko ikäryhmälle kerrallaan. Kuten rippikouluihin, myös rippikouluinfoihin ovat tervetulleita kaikki katsomuksesta riippumatta. Tilaisuudet ovat oppilaille vapaaehtoisia. Koulu tiedottaa huoltajia etukäteen rippikouluinfoista.

Kerhot ja kerhoesitteiden jakaminen

Seurakunta järjestää viikoittain arkena useita alakouluikäisten kerhoja. Kerhot toteutuvat sekä osana koululaisten iltapäivätoimintaa, että iltaiikoihin sijoittuvana harrastuksena. Tyypillisiä kerhoja ovat kokkikerhot ja liikuntakerhot. Osa näistä kerhoista pidetään koulujen tiloissa. Kerhot ovat maksuttomia ja kaikille avoimia. Kerhojen tarkoituksena on tukea lasten kasvua ja sosiaalisia taitoja sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Poikkeuksena muihin neljänneksen korin yhteistyömuotoihin kerhot sisältävät pienen hartaushetken, joka liittyy kirkkovuoden ajankohtaan tai muuhun ajankohtaiseen teemaan. Kouluilla jaetaan esitteitä kerhoista syys- ja kevätlukukauden alussa niille oppilaille, jotka esitteen haluavat.

Tuki kriisitilanteissa

Seurakunta tukee kouluja erilaisissa kriisitilanteissa, esimerkiksi onnettomuuden tapahduttua. Kullakin koululla on oma kriisisuunnitelma, johon yhteyshenkilöksi merkitään Kallaveden seurakunnan kouluyhteistyöstä vastaava nuorisotyönohjaaja ja alueen oma työntekijä. Seurakunta tukee kouluja kriisisuunnitelmissa määritellyillä tavoilla. Kriisiavun vastaanottaminen on vapaaehtoista.

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Yhteistyömuodot tarkistetaan tarvittaessa yhdysopettajien ja Kallaveden seurakunnan kouluyhteistyöstä vastaavan papin toimesta.

Muut yhteistyön muodot

Tässä sopimuksessa mainittujen yhteistyömuotojen lisäksi seurakunta voi tarjota kouluille muuta yhteistyötä, esimerkiksi erilaisia projekteja esim. seurakuntavaalit osana yhteiskuntaopin opetusta.

Seurakunta tukee kouluyhteisöä, myös työyhteisönä, erilaisin hengellisin ja työkykyä ylläpitävin keinoin.

Tällaisista yhteistyömuodoista ja niiden sisällöstä sovitaan hyvissä ajoin etukäteen.